

Informatienota bij de Regionale toekomstvisie beschermd wonen regio IJssel-Vecht

Wat is beschermd wonen?

Beschermd wonen is wonen in een instelling samen met andere mensen die ook begeleiding nodig hebben. Hierbij is 24-uur per dag toezicht aanwezig. Het gaat om mensen met psychiatrische en psychosociale problemen. Beschermd wonen is tijdelijk: na een periode van gemiddeld twee jaar, stromen mensen weer uit. Cliënten gaan dan weer zelfstandig wonen. Vaak is dan nog wel ambulante begeleiding nodig (begeleiding aan huis).

Op dit moment wonen ongeveer 60 mensen uit Steenwijkerland beschermd. Veel van hen zijn nog jong (tussen de 18 en 27 jaar). Sommigen waren al bekend met zorg tijdens hun jeugd, anderen komen hier nu voor het eerst mee in aanraking. Veel cliënten beschermd wonen hebben een laag inkomen, bijvoorbeeld omdat werken (nog) niet kan vanwege de psychiatrische of psychosociale klachten en daarom een uitkering krijgen. Het kan dat iemand die beschermd wonen nodig heeft hiervoor moet verhuizen naar een andere woonplaats. Bijvoorbeeld omdat ergens anders een zorgaanbieder is die beter bij hem of haar past. Of omdat er op dat moment geen plek vrij is in zijn of haar woonplaats.

Beschermd wonen is een maatwerkvoorziening uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Dat betekent dat gemeenten verantwoordelijk zijn om te beoordelen of iemand toegang krijgt tot beschermd wonen, de inkoop van zorg en zijn verantwoordelijk voor de totale financiën beschermd wonen. Mensen kunnen kiezen of ze gebruik maken van een door de gemeente ingekochte zorgaanbieder, of dit zelf regelen via een Persoonsgebonden budget (Pgb). Bij een Pgb wordt goed gelet of iemand in staat is het Pgb zelf te beheren en of de aanbieder bij wie de persoon de zorg wil inkopen voldoende kwaliteit biedt.

Wat is de visie op de toekomst van beschermd wonen?

In onze regio, maar ook landelijk, is de wens dat mensen met psychiatrische en psychosociale problemen zoveel mogelijk in een eigen huis in een gewone woonwijk wonen. En de hulpverleners als dat nodig is naar hen toe komen, in plaats van dat mensen hiervoor naar een instelling in een grote stad moeten verhuizen. We geloven namelijk dat mensen beter herstellen en fijner wonen in hun eigen omgeving. Dit noemen we “beschermd thuis”. We denken dat dit voor 1/3 van de mensen die nu beschermd wonen geldt.

Om “beschermd thuis” te organiseren moet nog veel geregeld worden. Bijvoorbeeld voldoende woonplekken voor jongeren met een lager inkomen. Daar moet ook begeleiding vlakbij zijn (in sommige gevallen 24-uur per dag). Ook moeten er plekken zijn waar mensen overdag terecht kunnen (dagbesteding of inloop) of kunnen herstellen als het minder gaat (terugval- of crisisplekken).

In gesprek met partijen met wie wij als gemeente Steenwijkerland veel samenwerken, kwamen vier dingen naar voren die voor “beschermd thuis” belangrijk zijn:

1: Aandacht voor jongeren

- Zorg vooral om jongeren (16-27 jaar)
- Nog niet toe aan volledige zelfstandigheid
- Gat overgang systemen (Jeugd/ Wlz)
- Knelpunt in verlengde jeugdzorg
- Lopen later alsnog vast in het leven
- Verleiden om begeleiding te accepteren

2: Passende woningen

- Vraagstuk gekoppeld aan huisvesting
- Faciliteren in tussenfase/ambulant wonen
- Concreet uitzicht op uitstroom/aanbod
- Oog voor betaalbaarheid en inkomen
- Woningen flexibel “omklappen”
- Beweging van scheiden wonen en zorg

3: Werken aan verbondenheid

- Werken aan positief zelfbeeld
- Motiveren/persoonlijke doelen
- Oog hebben voor terugval
- Bouwen aan eigen netwerken
- Individueel en op wijkniveau
- Oog voor draagkracht omgeving
- Inloop (bv. huiskamer/herstelacademie)

4: Beter samenwerken

- Dereguleren en systeemverandering
- Cliënt mag geen last hebben regels
- Voorliggend veld en ondernemers aanhaken
- Bedrijfseconomisch aantrekkelijk
- Centrale voorzieningen creëren
- Multidisciplinair overleggen

Wat verandert er bij beschermd wonen?

Tot nu toe is de gemeente Zwolle (als “centrumgemeente”) verantwoordelijk voor beschermd wonen voor onze inwoners. Dat gaat in 2022 veranderen. Dan worden alle gemeenten zelf inhoudelijk en financieel verantwoordelijk. Dat begint bij nieuwe cliënten/ meldingen beschermd wonen en na 10 jaar zijn gemeenten helemaal verantwoordelijk. Daarbij wordt ook het geld vanuit het rijk anders over het land verdeeld. We denken dat de regio Zwolle minder geld voor beschermd wonen gaat krijgen dan vroeger.

Beschermd wonen in 2022 gaat uit van een “woonplaatsbeginsel”. Dit betekent dat als een inwoner van Steenwijkerland gebruik maakt van een beschermd wonen plek in een andere gemeente, Steenwijkerland hier wél voor moet betalen. Dit is een extra reden voor gemeenten om aan de slag te gaan met “beschermd thuis”. We moeten er wel op letten dat er door de veranderingen niet te weinig beschermd wonen plekken zijn en hierdoor wachtlijsten ontstaan voor de mensen die dit nodig hebben.

Een andere verandering die al per 2021 in gaat is dat mensen met psychiatrische en psychosociale problemen, die hun hele leven lang behoefte hebben aan 24-uurs toezicht, vanaf 2021 terecht kunnen bij de Wet langdurige zorg (Wlz). Dat is geen verantwoordelijkheid van de gemeente. We denken dat 1/3 van alle cliënten die nu in beschermd wonen zitten over gaat naar de Wlz. Deze overgang is op dit moment aan de gang.

Het is op dit moment nog niet helemaal duidelijk wat deze overgang voor alle betrokkenen betekent. Zo moeten cliënten zich eerst melden bij het Centrum Indicatiestelling Zorg, die eerst beoordeelt of iemand toegang krijgt tot de Wlz. Ook aanbieders die zorg willen gaan leveren vanuit de Wlz moeten “over”. En moeten met de Zorgverzekeraar een contract aangaan voor de financiering van hun activiteiten. Pas als al deze zaken helemaal duidelijk zijn kunnen gemeenten precies beoordelen wat deze veranderingen voor hen betekenen. Ook het geld dat gemeenten straks voor de uitvoering van beschermd wonen vanuit het rijk krijgen, wordt op deze overgang aangepast.

Hoe bereidt de gemeente Steenwijkerland zich voor op haar nieuwe taken?

Voor 2022 moeten er een aantal dingen geregeld zijn. Dat is in elke gemeente zo en ook in Steenwijkerland. Denk aan het beoordelen of iemand beschermd wonen nodig heeft (toegang) en dat er voldoende zorgaanbod is (inkoop). Ook moet het beleid en de regels hiervoor aangepast. Ook is belangrijk dat dit gaat passen in de financiën die de gemeente daarvoor gaat krijgen vanuit het rijk.

Maar voordat we dat kunnen regelen is het nodig om keuzes te maken als gemeente Steenwijkerland over de toekomst. Bijvoorbeeld wat we zelf willen doen als gemeente en wat samen met andere gemeenten of door een andere organisatie. Dit gaan we eind 2020 en begin 2021 opschrijven in een plan. Natuurlijk na overleg met de partijen met wie we samenwerken, vertegenwoordigers van mensen die beschermd wonen nodig hebben en de andere gemeenten uit de regio.

Als dit plan begin 2021 is vastgesteld kan de rest van het jaar voorbereid worden op de nieuwe taken. Ondertussen proberen we alvast zaken te regelen die nodig zijn voor de toekomst, zoals voldoende woonplekken en passende begeleiding. Ook willen we dat de partijen met wie wij samenwerken en buurtbewoners meer informatie krijgen over mensen met psychiatrische en psychosociale problemen. We vinden het belangrijk de stappen samen te doen met mensen met psychiatrische en psychosociale problemen zelf, of hun vertegenwoordigers. Omdat wij erin geloven dat zij ervaringen en kennis hebben waarvan we kunnen leren.

De voorbereidingen die de gemeente Steenwijkerland de komende periode gaat doen, voor de nieuwe taken beschermd wonen gaat, in een aantal stappen. We denken aan de volgende stappen:

